

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föresås det att det skall stiftas en lag om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis. Enligt fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen har Europeiska gemenskapernas kommission undersökt förutsättningarna för att erkänna skydds zonen kring Centralen för utsädespotatis, dvs. Limingo, Temmes och Tyrnävä kommuner, som ett område där det får ställas på utsädespotatis som marknadsförs högre kvalitetskrav än de minimikvalitetskrav på utsädespotatis som gäller inom gemenskapen. Kommissionen har i december 1994 godkänt skydds zonen kring Centralen för utsädespotatis som ett dylikt område för produktion av utsädes-

potatis av god kvalitet, dvs. ett s.k. high grade-område.

Inom ett område för produktion av utsädespotatis av god kvalitet skall särskilda krav i fråga om produktionen av utsädespotatis, marknadsföringen, potatisodlingen och växtskyddet uppfyllas. Avsikten med dessa krav är att hindra att växtförstörare som angriper potatis förs in och sprids på området. Lagförslaget innehåller stadganden som gäller uppfyllandet av dessa krav. Samtidigt föreslås det att lagen om en skydds zon kring Centralen för utsädespotatis skall upphävas.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt sedan den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Centralen för utsädespotatis och skydds zonen kring den

I 1 § 2 mom. lagen om lantbrukets forskningscentral (179/76) intogs 1976 ett stadgande enligt vilket produktionsenheter för framställning av högklassigt frö- och plantmaterial kan inrättas i anslutning till Centralen. Enligt förordningen om produktion av högklassigt frömaterial vid lantbrukets forskningscentral (180/76) finns i anslutning till forskningscentralen bl.a. Centralen för utsädespotatis. Dess uppgift är att producera utsädespotatis i kvalitetsklassen basutsäde av de viktigaste potatis-sorterna som odlas i landet och att genom

avtalsodling låta odla utsädespotatis i kvalitetsklassen elitutsäde samt marknadsföra sålunda producerad utsädespotatis.

I finansieringen av verksamheten vid Centralen för utsädespotatis och i skötseln av dess förvaltning deltar förutom staten även näringsidkare inom branschen och lantbruksproducenternas centralorganisationer, i enlighet med avtal som ingås mellan forskningscentralen och samfunden och som godkänns av statsrådet.

Centralen för utsädespotatis har i Tyrnävä en gårdsbruksenhet på över 100 hektar och produktionsanläggningar byggda på 1980-talet, ett laboratorium, växthus, kontorslokaler och lagerutrymmen för sammanlagt ca 8 000 ton utsädespotatis. Centralen för utsädespotatis producerar utsädespotatis av klassen basutsäde

på den egna gårdsbruksenheten och låter av detta basutsäde odla elitutsäde enligt kontrakt i kommunerna Tyrnävä, Limingo och Temmes.

För att säkerställa att växtförstörare som angriper potatis inte sprids till centralens produktionsområde stiftades 1988 lagen om en skyddszon kring centralen för utsädespotatis (1010/88). Enligt lagen får potatis inte införas till skyddszonen och på området skall iaktas stadganden och bestämmelser som utfärdats om förhindrande av spridning av växtförstörare som angriper potatis.

1.2. Ändringar av stadgandena om marknadsföring av utsädespotatis 1994

Lagstiftningen om handel med utsäde ändrades i överensstämmelse med avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-avtalet) vid ingången av 1994. Jord- och skogsbruksministeriet utfärdade ett beslut (jord- och skogsbruksministeriets föreskriftsamling 24/94) om marknadsföring av sättpotatis i enlighet med direktivet 66/403/EEG. I nämnda direktiv uppställs minimikvalitetskraven på utsädespotatis. Medlemsstaterna får ställa högre kvalitetskrav på den utsädespotatis som produceras inom det egna landet men de får i allmänhet inte på sitt område förbjuda marknadsföring av varor som uppfyller gemenskapens minimikrav.

Enligt direktivet får medlemsstaterna med tillstånd av kommissionen begränsa marknadsföringen av utsädespotatis på sitt område på följande villkor: på områden som konstaterats vara fria från växtförstörare som angriper potatis får marknadsföringen begränsas så att på dessa områden som specialiserar sig på produktion av utsädespotatis (high grade region) endast får marknadsföras endast sådan utsädespotatis som hör till de högsta EG-kvalitetsklasserna (community grades). I kommissionens direktiv 93/17/EEG finns bestämmelser om dessa gemenskapens högsta kvalitetsklasser, som är EEG-klass 1, EEG-klass 2 och EEG-klass 3.

I jord- och skogsbruksministeriets beslut om marknadsföring av sättpotatis har kraven på utsädespotatis av klassen basutsäde uppställts så att de ovan nämnda högsta EG-kvalitetskraven uppfylls. Utsädespotatis av en viss sort får produceras endast av det förökningsmaterial som förädlaren av sorten upprätthåller.

Under 1994 har Centralen för utsädespotatis

ingått avtal med förädlare av alla utsädespotatisorter som odlas i Finland, och avtalen gäller upprätthållande av dessa sorter för produktion av utsädespotatis i landet och om produktion av utsädespotatis av klassen basutsäde.

Förutsättningarna för produktion och marknadsföring av utsädespotatis har under 1994 i den mån förändrats från det läge som rådde när Centralen för utsädespotatis inrättades att det avtal som lantbrukets forskningscentral och producenterna har ingått om Centralen för utsädespotatis och som nämns i avsnitt 1.1. har sagts upp så att det utgår vid utgången av 1995. Centralen för utsädespotatis måste därför omorganiseras under 1995.

2. Anslutningsfördraget och kommissionens beslut

Vid förhandlingarna om villkoren för Finlands anslutning till Europeiska unionen föreslog Finland bl.a. att lagen om en skyddszon kring Centralen för utsädespotatis, nedan skyddszonslagen fortsättningsvis skulle få vara i kraft. Unionen godkände inte detta, eftersom det på grund av principen om fri handel med varor inte inom unionens område kan uppställas sådana begränsningar för handel och transport av potatis som finns i skyddszonslagen.

I fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen, nedan anslutningsfördraget, kom EU och Finland sedan överens om att låta kommissionen undersöka om man kunde begränsa marknadsföringen av potatis inom skyddszonen så att man inom området endast skulle få marknadsföra utsädespotatis som hör till gemenskapens högsta kvalitetsklasser och om man kunde erkänna området som ett s.k. high grade-område. Detta arrangemang ansågs motsvara arrangemanget med en skyddszon.

I slutet av sommaren 1994 bekantade sig en av kommissionen utnämnd delegation med det område som Centralen för utsädespotatis omfattar. Kommissionen har genom sitt beslut i december gett Finland rätt att begränsa marknadsföringen av utsädespotatis och ställa högre kvalitetskrav på utsädespotatis som marknadsförs inom det produktionsområde som hör till Centralen för utsädespotatis.

När kommissionens kommitté vid sitt möte behandlade godkännandet gavs på Centralens för utsädespotatis vägnar ett löfte om att

utsädespotatis inte levereras från området till gemenskapens medlemsstater under 1995.

3. Krav som gäller på områden för produktion av god kvalitet

Det grundläggande villkoret för begränsning av marknadsföringen av utsädespotatis inom områden för produktion av god kvalitet ingår i direktivet 93/231/EEG. För produktion av utsädespotatis på dylika områden får endast utsädespotatis av kvalitetsklass EEG 1 eller EEG 2 användas. Inom områden för produktion av god kvalitet får inte annan utsädespotatis än utsädespotatis av kvalitetsklass EEG-klass 1, EEG-klass 2 eller EEG-klass 3 marknadsföras.

I varje medlemsstats lagstiftning skall det dessutom finnas ett stadgande med en förpliktelse att iaktta särskilda växtskyddsbestämmelser som ingår i direktiv om växtskydd. I flera direktiv finns bestämmelser om de krav på växtskyddet som skall uppfyllas på området:

66/403/EEG (produktion och marknadsföring av utsädespotatis),

77/93/EEG (allmänt direktiv om växtskydd),

69/464/EEG (bekämpning av potatiskräfta),

69/465/EEG (bekämpning av potatiscystnematod),

93/17/EEG (gemenskapens kvalitetsklasser för utsädespotatis),

93/85/EEG (bekämpning av ljus ringröta på potatis).

Växtskyddsmyndigheten skall regelbundet kontrollera växtskyddssituationen på området.

Om kraven i direktiven inte iakttas återtar kommissionen rätten att begränsa marknadsföringen av utsädespotatis.

4. De viktigaste förslagen

Marknadsföringen av utsädespotatis kan be-

gränsas på det sätt som direktivet 66/403/EEG förutsätter, men endast om detta stadgas genom lag. De krav på potatisodling och växtskydd som gällt för skyddszonen kring centralen för utsädespotatis överensstämmer delvis med de krav som gäller för området för produktion av god kvalitet. Skyddszonslagen innehåller mycket detaljerade stadganden och i en förordning finns dessutom detaljerade stadganden om åtgärderna. Eftersom det i direktivet finns mycket detaljerade bestämmelser om kraven, är det ändamålsenligt att endast de grundläggande stadgandena intas i lagen och att det genom beslut som jord- och skogsbruksministeriet meddelar bestäms mer detaljerat om kraven.

5. Propositionens verkningar

Den omständigheten att endast utsädespotatis av de högsta kvalitetsklasserna får marknadsföras på det område som Centralen för utsädespotatis omfattar leder till att andra potatisodlare än de som producerar utsädespotatis åsamkas kostnader som potatisproducenter i allmänhet inte har. Dylika extra kostnader har i fråga om potatisodlingarna på området redan på basis av skyddszonsstadgandena. Kostnaderna stiger inte i någon väsentlig grad till följd av de nya stadgandena. Potatisodlarna kan få den utsädespotatis de behöver till självkostnadspris från Centralen för utsädespotatis.

6. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid jord- och skogsbruksministeriet. Ett informations- och diskussionsmöte för potatisodlarna inom området hölls i Tyrnävä den 4 januari 1995.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. *Produktionsområde.* Det föreslås denna paragraf skall innehålla ett stadgande om det område på vilket begränsningarna i marknadsföringen av utsädespotatis gäller. I lagförslaget kallas detta område för produktionsområde för Centralen för utsädespotatis. Det föreslås att produktionsområdet avgränsas enligt vad som förutsätts i anslutningsfördraget och vad som bestäms i kommissionens beslut, så att området överensstämmer med den nuvarande skyddszonen för Centralen för utsädespotatis, dvs. ett område som omfattar Limingo, Temmes och Tyrnävä kommuner.

Det kan visa sig vara ändamålsenligt att utvidga produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis. För en dylik utvidgning behövs kommissionens samtycke. Det föreslås att det i lagen intas ett bemyndigande enligt vilket jord- och skogsbruksministeriet får bestämma om utvidgning av produktionsområdet.

2 §. *Potatisodling.* Enligt direktiv 93/231/EEG får man inom områdena för produktion av god kvalitet använda endast utsädespotatis av kvalitetsklass EEG-klass 1 eller EEG-klass 2 vid produktion av utsädespotatis och marknadsföra endast utsädespotatis av ovan nämnda kvalitetsklasser eller av kvalitetsklass EEG-klass 3 för användning vid odling av potatis.

Växtskyddssituationen i fråga om Centralen för utsädespotatis är för närvarande klart bättre än vad EU:s krav på områden för produktion av god kvalitet förutsätter. Att

upprätthålla detta förhållande kan vara motiverat med tanke på marknadsföringen av utsädespotatis, men det kan förutsätta att ytterligare krav eller villkor uppställs även för användningen av utsädespotatis. Därför föreslås det att jord- och skogsbruksministeriet, efter att ha hört produktionsområdets producentorganisationer, skall kunna bestämma om begränsningar för användningen av utsädespotatis.

3 §. *Växtskydd.* Ovan i avsnitt 3 redogörs för de bestämmelser som skall iaktas i fråga om växtskyddet inom produktionsområdet. Särskild uppmärksamhet har fästs vid iakttagandet av direktivet om bekämpning av ringröta på potatis. Finland har i anslutningsfördraget fått en övergångstid för genomförandet av nämnda direktiv till utgången av 1995. På produktionsområdet skall växtskyddsbestämmelserna iaktas oberoende av tillåtna övergångstider.

4 §. *Straffstadgande.* Enligt förslaget skall den som bryter mot föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen dömas till böter.

2. Ikrafträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt sedan den har antagits och blivit stadfäst. Det föreslås att lagen om en skyddszon kring Centralen för utsädespotatis skall upphävas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis

I enlighet med riksdagens beslutet stadgas:

1 §

Produktionsområde

Med produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis (*produktionsområde*) avses i denna lag Tyrnävä, Limingo och Temmes kommuner.

Jord- och skogsbruksministeriet bestämmer om utvidgning av produktionsområdet.

2 §

Potatisodling

Inom produktionsområdet får endast utsädespotatis som uppfyller av jord- och skogsbruksministeriet föreskrivna kvalitetskrav marknadsföras för att användas för produktion av utsädespotatis och odling av potatis.

Jord- och skogsbruksministeriet kan efter att ha hört produktionsområdets producentorganisationer meddela föreskrifter om användningen av utsädespotatis inom produktionsområdet.

3 §

Växtskydd

Jord- och skogsbruksministeriet skall be-

stämma om växtskyddet på produktionsområdet enligt vad som krävs för att förutsättningarna för produktion av en frisk högklassig utsädespotatis skall kunna bibehållas på produktionsområdet.

4 §

Straffstadgande

Den som bryter mot föreskrifter som jord- och skogsbruksministeriet meddelat med stöd av denna lag skall för brott mot lagen om kraven i fråga om potatisodling inom produktionsområdet för Centralen för utsädespotatis dömas till böter.

5 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1995.

Genom denna lag upphävs lagen om en skyddszon kring centralen för utsädespotatis (1010/88).

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 24 januari 1995

Vid förfall för Republikens President

Statsminister

ESKO AHO

Jord- och skogsbruksminister Mikko Pesälä

